

Hyvinvointikertomus 2025 sekä hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Keski-Pohjanmaan alueneuvottelukunta 28.05.2026 § 5
657/00.02.02/2026

Valmistelija Yhteistyöjohtaja Minna Lönnbäck, osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen, hyvinvointikoordinaattori Henri Nevalainen, hyvinvointikoordinaattori Johanna Lång, kehittämiskoordinaattori Satu Marjakangas, kehittäjäkoordinaattori Seija Häggdahl

Hyvinvointialueen on valmisteltava aluevaltuustolle valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 7 §). Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten hyvinvointikertomus ja -suunnitelma tukee ja vahvistaa Soiten strategiaa. Hyvinvointikertomus kuvaa hyvinvoinnin nykytilaa (mm. kouluterveyskysely ja Terve Suomi tutkimus) ja olemassa olevia toimia ja rakenteita hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointisuunnitelma kuvaa hyvinvointialueen tavoitteita, suunniteltuja toimia ja yhteistyötä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Hyvinvointisuunnitelmaan sisällytetään lakisääteiset suunnitelmat: lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja opiskeluhohtosuunnitelma, ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma ja ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Lisäksi hyvinvointisuunnitelma sisältää kulttuurihyvinvointisuunnitelman ja neuvolasuunnitelma laaditaan vuoden 2026 aikana osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Vuoden 2026 aikana kootaan myös Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten osallisuusohjelma edistämään edellä mainittuja suunnitelmia.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunta valmistelee hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman (hallintosääntö 22 §). TKIO ja osallisuus toimintayksikkö koordinoi hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman kokoamisen ja Soiten HYTE-työryhmä valmistelee hyvinvointisuunnitelmaan toimenpiteet palvelutuotannon osalta. Aluevaltuusto päättää alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman hyväksymisestä (hallintosääntö 19 §).

Hyvinvointikertomukseen kootun tiedon avulla voidaan sanoa, että Keski-Pohjanmaan väestön hyvinvoinnissa on useita vahvuuksia, mutta myös haasteita löytyy. Vahvuuksia ovat esimerkiksi asukkaiden koettu elämänlaatu ja turvallisuuden tunne, jotka ovat valtakunnallisesti vertailtuna hyvällä tasolla. Lisäksi esimerkiksi ennen aikaisten kuolemien määrä on alueella suhteellisen alhainen. Haasteita ovat esimerkiksi elintapasairaudet ja mielenterveyshaasteet sekä hyvinvointi- ja terveyserot.

Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää suunnitelmallisia ja ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää

heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien tukemiseen, jotta eriarvoistumista voidaan ehkäistä ajoissa. Varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyn vahvistaminen niin sosiaali-, terveys- kuin muissakin palveluissa on keskeistä. Terveellisten elintapojen edistäminen, mielenterveyden tukeminen ja matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen voivat osaltaan ehkäistä raskaampien palvelujen tarvetta tulevaisuudessa. Keski-Pohjanmaan hyvinvoinnin kehittämisessä yhteistyö alueen toimijoiden kesken on ratkaisevaa.

Hyvinvointisuunnitelma on koottu huomioiden alueen kunnat, järjestöt ja muut alueen HYTE-toimijat. Kevään 2025 HYTE-neuvotteluissa käytiin alustavat keskustelut HYTE-painopisteistä, jonka jälkeen toteutettiin työpajoja ja kyselyitä HYTE-painopisteistä ja toimenpiteistä painopisteiden edistämiseksi. Soiten vaikuttamistoimielimiltä pyydettiin myös lausunnot hyvinvointisuunnitelmasta. Lisäksi toteutettiin väestölle suunnattu HYTE-keskustelu ja hyödynnettiin hyvinvointikertomuksen tietoja.

Hyvinvointisuunnitelman painopisteet ovat seuraavat:

- Terveelliset elintavat
- Mielen hyvinvointi
- Osallisuus ja yhteisöllisyys
- Arjen turvallisuus.

Erityishuomiona on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ja HYTE-kertoimen edistäminen.

Liitteet:

A Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellinen hyvinvointikertomus 2025

B Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

C Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

D Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

E Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten opiskeluhohtosuunnitelma 2026–2028

F Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026–2029

Oheisaineisto:

1. Hyvinvointikertomus - toteutuneet toimenpiteet 2025
2. Keski-Pohjanmaan kulttuurihyvinvointisuunnitelma

Päätösehdotus

Alueneuvottelukunta päättää keskustella, evästää ja merkitä tiedoksi Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellisen hyvinvointikertomuksen 2025 ja hyvinvointisuunnitelman 2026-2029 sekä siihen liittyvät erillissuunnitelmat.

Päätös

Alueneuvottelukunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Hyvinvointikoordinaattori Henri Nevalainen esitteli asian alueneuvottelukunnalle kokouksessa klo 10.54-11.17.